



PROGRAMMA
WILHELMI HULDERICI
Baldtschmiedts / D.

IN ACADEMIA CHRISTIAN - ALBERTINA
PROFESSORIS MÆDICI PRIMARIÏ, PHYSICES EXPERIMENTALIS ORDINARIÏ, ACAD. CÆSAR. LEOPOLD. CAROLIN. COLLEGÆ, FACULTATIS MÆDICÆ DECANI,
ET COLLEGII CHIRURGORUM PRÆSIDIS,

INAUGVRALI DISPVATIONI
VIRI DOCTISSIMI
DN. PETRI HENNINGS,
PRACTICI IN DITHMARSIA DEXTERRIMI,
DE
FRACTURIS OSSIUM
SINE VIOLENTA CAUSA
EXTERNA,
PRÆMISSUM.

K I L I Æ,
LITTERIS HÆREDUM BARTH. REUTHERI.

PROGRAMMA
WILHELMI HUDERIGI
Goldschmidts

IN ACADEMIA CHRISTIANI ALBERTINI
PROFESSORIS MEDICI PRIMARI, PHYSICI EXPR
HUMILITATE ORDINARI ACAD. CAESAR. LEOPOLD. CA
ROMAN. COLLEGIUM, FACULTATIS MEDICAE DECANI,
ET COLLEGIUM CHIRURGICORUM PRÆSIDIS

INAVGURALI DISPVTATIONE
VIRI DOCTISSIMI
DR. PETRI HENNINGS,
PRACTICI IN DITHMARSCH. DEXTERARUM

DE
FRACTURIS OSSIUM
SINE VIOLENTA CAUSA
SA EXTRA
PRÆMIUM

LEIPZIG
PETERO HENNING DACTYLOTYPE





UT in aliis rebus gerendis, ille recte prædicatur felix, qui potuit rerum cognoscere causas, ita in medicina facienda merito ille habetur felicissimus, qui omnes, qui corpori humano accidunt affectus, ad suas causas reducere novit. Etenim quid, non dico jucundius, sed utilius est, quam perspectum habere, quot, quibusque modis, & a quibus causis actiones, ac varia, quæ in corpore nostro obeuntur, opera vitentur, labefactentur ac aboleantur, corporisque qualitates & alia, quæ in corpore nostro fiunt, mutantur, atque a naturali statu recedant? Immo, hoc ipsum est, quo veri ac rationales, seu dogmatici, ut appellantur, Medici, ab empiricis discernuntur. Nam, cum alia multa, tum hoc etiam temere & præter rationem agunt empirici, quod symptomatis solis intenti sunt, & ea curare satagunt, causasque interim, a quibus pendent, male negligunt. Nimirum, ut canes umbram interdum allatrant, & lapides quibus petuntur, morsu impetunt, eo, qui illos conjicit, neglecto; ita & mali Medici plerumque omnem curam ad symptomata dirigunt, causis interim, & fonte mali posthabito; quo ipso ægris maxime nocent. Cum enim idem symptoma idemque morbus a diversis causis, ortum habere possit: si quis illa, quæ olim prodesset observavit, alii ægro, eodem morbo laboranti, nullo causarum habito respectu, adhibere velit, illum in præsens vitæ aut sanitatis periculum conjiciat, necessum est. Contra Medici, qui simul rationem ducem sequuntur, etsi & ipsi nec morbum ipsum, nec

symptomata negligent, tamen ad eorundem curam
animum non semper primario intendunt, sed id agunt
præcipue, ut in cognitionem causarum, a quibus illa
pendent, veniant, easque removere possint, quibus
ablatis, reliqua ut plurimum sponte evanescent.
Quare pars ea medicinæ, quæ de signis agit, atque
inter divinationum genera non adeo inepte a non-
nullis collocatur, & summe utilis est, perque neces-
saria: At enim, ut in operatione & perfectione re-
rum quarumvis aliarum, ita quoque in morborum
curatione duo necessaria, sunt consideranda. Al-
terum agendorum & curandorum, alterum ratio
agendi & curandi. Nisi enim morbi cujus curatio
suscipitur, natura & essentia, perinde ac causa, quæ
illum produxit, probe cognita & perspecta sit, fru-
stra omnis instituitur curatio, quandoquidem ut ignoti
nulla cupido, sic morbi incogniti, cujusque causæ
latent, nulla omnino sit artificiosa curatio, quem
nec qui parum novit, aut plane ignorat, ullus pos-
sit tollere artifex. Morbi quippe essentia causaque
ignorata, Medicus quid in cura ejusdem præstare
queat, non video, ne dum intelligo. Recte igitur
felicem, imo felicissimum merito deprædicat illum
Poëta, *Qui potuit rerum cognoscere causas*: omnesque
qui accidunt humano corpori, affectus ad illas, eas-
que certas novit reducere: & sagacis nomen justo
titulo meretur Medicus, qui sagiendo, vel, ut Cice-
roni placet, acute sentiendo, hoc est solerter & cal-
lide indagando exquirat & percontatur, quæ ab-
strusa reconditaque quasi in corporea hominis
natura latent, non cuivis obvia. Ut enim in
morbis sæpe miracula observantur, ita & in eo-
rum-

rundem causis haud raro aliquid extraordinarii, & quod ipsam rationis aciem fugit attendere licet. Operæ pretium igitur quam maximum præstare videntur illi, qui singularia hujusmodi, & raro contingentia scriptis annotant, & in observationibus rarioribus annotandis, causisque minus obviis eruendis iudicium suum exercent, cum aut altum in his apud authores sit silentium, aut circumstantiarum necessariorum, causarumque recensio superficialiter saltem facta appareat: quale quid in internis non solum, sed externis quoque corporis humani affectibus evidentissimum esse existimo. Et ut de ultimis hisce verba tantum faciam, & in specie de morborum solutæ unitatis specie, quæ in parte dura seu ossea fit, fracturam vocant, paucissimi sane sunt, qui de causa quadam interna hujus mali unquam cogitarunt: siquidem in scholis medicis quotidie docetur, ossa diffringi, aut fracturas fieri a casu, contusione, plaga, percussione, ictu, verbo: a causis externis; de internis autem plerumque est silentium, nisi ea quæ de ossium carie subinde occurrunt huc trahere velimus, & ea in specie, quæ de spina ventosa, affectu admodum raro hinc inde reperiuntur, quæ tamen omnia causam potius remotam nostri affectus, quam proximam respiciunt. Laudanda igitur est singularis industria præsentis *Candidati nostri*, qua in rarissimi affectuum causas inquirere, circumstantias examinare, atque legitimam medendi methodum, inaugurali hoc suo specimine tradere voluit. Qua quidem occasione silentio non prætereundam, sed publice hic commemorandam esse censeo, sortem Facultatis nostræ, etiam inter tempora difficillima satis faustam atque prosperam, cui equidem singulari Numinis benignitate



contigit, ut triennii spatio, tres promotiones Doctores, in quibus quinque medicinae Candidatis Doctorum titulos, immunitates, privilegia Doctoralia, publice & majorum more contuli, peractae hic fuerint; & intra quadriennium, praeter disputationes inaugurales quatuor a Candidatis medicinae summa cum laude, meo sub praesidio habitis, nunc quintam mihi intimare liceat, conscriptam a Viro Nobilissimo atque Clarissimo, PETRO HENNINGS, de cujus natalibus, studiis Academicis, itineribus medicis, & praxi in patria haecenus feliciter exercita, pro more Facultati consueto pauca hic addere liceat.

Communem hanc in lucem susceptus is est Mellendorpii Dithmarforum, anno reparatae salutis seculi superioris octuagesimo octavo. Patre Viro nobilissimo, NICOLAO HENNINGS, causarum forensium Patrono, ac plenipotentiaro Provinciali: Matre Matriona honesta, omnibus sui sexus virtutibus ornatissima CHRISTINA, stirpis Bruhnianae. Nec defuerunt optimi hi Parentes officio suo, sed simul ac per aetatem id fieri poterat, pietate & literarum studiis imbuendum curarunt filium huncce, in auxilium partem adscitis privatis informatoribus; hinc scholae patriae publicae eundem tradiderunt, ubi summis laudibus non potest non efferre & depraedicare industriam Rectoris, Dn. HENRICI MEYERI, Viri pietate & doctrina egregii, nunc scholam Tonningsensem moderantis, qui eum, directore beato BENZENIO, consistorii Dithmarsiae australis Praeposito, literis humanioribus eo usque perfecit, ut anno praesentis Seculi octavo, Jenensium Musarum sedem cum laude salutare potuerit. In hocce bonae men-

mentis & literarum optimarum emporio, hæsit per
Annos tres cum dimidio, & in Philosophicis SYRBI-
UM, in Mathematicis & Physicis acutissimum HAM-
BERGERUM, *ὄν ἐν ἀγίοις*, in Medicis WEDE-
LIOS, Patrem & Filios sedulus auscultavit, quo-
rum ille, communis medicorum Germaniæ Magi-
ster suo audit merito, & tritum istud: *medicum decet mo-
ri senem*, illustri suo exemplo comprobavit. Quin
& SLEVOGTII celeberrimi, in docendo dexte-
ritatem dignis effert laudibus. Patrios deinde revisit
lares, inter quos per biennium moratus, chymicis la-
boribus imprimis navavit operam. Postea autem, ut
artem ulterius excoleret, ad Batavos iter paravit,
& Ultrajecti ad Rhenum per novem menses sedem
fixit, ductuque Professorum celeberrimorum, VAL-
LANTI & LEUSDENI nosocomium sedulus in-
visit, & anatomicis demonstrationibus & chirurgi-
cis operibus sæpius interfuit. Dehinc Lutetias Pa-
risiorum adiit, ibidemque per annum integrum pe-
pendit in chirurgicis & anatomicis ab ore Dni. DU
VERNEJI, in botanicis Dn. JUSSIEVI, in chymicis
Dn. L'EMERII junioris, in doctrina de materia medi-
ca GEOFROEI, & simul in nosocomiis istius loci splen-
didissimis, quasvis operationes chirurgicas oculis usur-
pavit, indeque anno seculi præsentis quinto & decimo
patriæ redditus, medicinam inter conterraneos summa
cum laude hætenus fecit. His igitur egregiis litera-
rum & philosophiæ subsidiis, anatomix, botanices, chi-
mix, materiæ medicæ scientiis, praxeos medicæ & chi-
rurgicæ experienciis satis instructus, nomen Facultati
nostræ dedit, & ad consueta examina admitti, mode-
ste

130

ste petiit. Et postquam examina privata summa cum laude sustinuit, publico nunc destinata est elegantissima quam *de fracturis ossium sine violenta causa externa conscripsit, dissertatio*: Quare MAGNIFICO inprimis Dn. PRO RECTORI & PRO-CANCELLARIO, totique AMPLISSIMO PROFESSORUM ORDINI, ipsum Doctorandum nostrum, die III. Octobris horis ante & pomeridianis consuetis, in palæstra illa, qua sudare solent cingendi sistam, ut si cui commodum fuerit, opponendo in vires Doctorandi inquirat. Ad quam solemnem panegyrim, PATRONOS, PROCERES, FAUTORES, ET OMNES, QUI LITERIS FAVENT, ET QUOTQUOT JUSTUM MEDICINÆ PRETIUM PONITIS; Vosque Commilitones suavissimos ea, qua par est observantia & humanitate invito. Dabit is Facultati, dabitis mihi, dabitis Candidato meo, ut vestrum favorem & benevolentiam constantem ac perpetuam venerari ac celebrare liceat! P. P. Kiliae Holsat. Dom. XVI. post Trinit. MDCCXXI. Sub Sigillo Facultatis Medicæ.

L. S.

ULB Halle
004 367 324

3







PROGRAMMA
WILHELMI HULDERICI
Baldtschmiedts / D.

IN ACADEMIA CHRISTIAN - ALBERTINA
PROFESSORIS MEDICI PRIMARI, PHYSICES EXPERIMENTALIS ORDINARI, ACAD. CÆSAR. LEOPOLD. CAROLIN. COLLEGE, FACULTATIS MEDICÆ DECANI,
ET COLLEGII CHIRURGORUM PRÆSIDIS,

INAUGVRALI DISPVTATIONI
VIRI DOCTISSIMI
DN. PETRI HENNINGS,
PRACTICI IN DITHMARSIA DEXTERRIMI,

DE
FRACTURIS OSSIUM
SINE VIOLENTA CAUSA
EXTERNA,
PRÆMISSUM.

K I L I Æ,
LITTERIS HEREDUM BARTH. REUTHERI.